

الحمد لله
الرحمن
الرحيم

فصل دوم

اخلاق پژوهش

اهداف این فصل

- آشنایی با وظایف خود به عنوان یک پژوهشگر و یا نویسنده
- آشنایی با پیش فرضهای ارزشی مؤثر در تحقیق و تلاش در جهت تقویت نظام ارزشی خود
- آشنایی با آسیبهای اخلاقی در امر پژوهش و کسب انگیزه برای اجتناب از آنها

۱- اهمیت و جایگاه

رشد علمی در هر جامعه ای مرهون پژوهشهای نو و جدید است. پژوهش اگر به درستی **جهت گیری** نشود و در مسیر **توسعه معنویت** و **رشد اخلاقی** نباشد عاملی برای تخریب حیات آدمیان خواهد بود.

رسول اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ:

اگر مؤمنی پیش از مرگ خود برگه ای از علم بر جا گذارد
همین یک برگ در روز قیامت میان او و آتش جهنم مانع می
شود و خداوند متعال در ازای هر حرف که بر آن نوشته
شده باشد شهری هفت برابر بزرگتر از وسعت کل دنیا به او
عطا می فرماید.

محمد رسول الله
صلی الله علیه
وآله وسلم

۲- فضایل اخلاقی در پژوهش

۱-۲ تصحیح انگیزه و نیت

یکی از مهمترین اصول اخلاقی
اسلامی **نیت** است.

پژوهش گر باید با **نیت الهی**
پژوهش کند. پژوهش های او باید
در **خدمت اهداف الهی** و خلق خدا،
دین خدا و سعادت بشر باشد.

۲-۲ توجه به نقش «پیش فرضهای ارزشی»

اندیشه های فلسفی، عرفانی، دینی، اجتماعی و تاریخی یک محقق در «هندسه علمی و پژوهشی» محقق نقش تعیین کننده دارند. پیش فرضهای ارزشی و دینی در انتخاب موضوع و استنتاجات و تفسیر و تبیین یافته های پژوهشی بسیار موثرند.

۲-۳ آشنایی با «پیشینه پژوهش»

در هر تحقیقی برای حصول **نو**
آوری و افقهای جدید باید با
پژوهش های پیشینیان آشنا
شویم و گرنه پس از سالها تحقیق
به همان نقطه ای می رسیم که
سالها پیش دیگران رسیده بودند.

۲-۴ گزینش مسئله

انتخاب مسئله مهمترین مراحل تحقیق است هر اندازه بر **دامنه مطالعات** خود بیافزاییم به همان میزان میزان بر دقتهای علمی ما در انتخاب مسئله افزوده خواهد شد. مسئله ما باید **مشکلی از مشکلات علمی یا عملی** جامعه را برطرف سازد.

۵-۲ شهامت در پژوهش

تجربه نشان داده و نیز اولیای دین
توصیه می فرمایند: هرگز نباید از
انجام کارهای بزرگ به خاطر ترس
از ناتوانی یا ترس از مشکلات
احتمالی خودداری کرد.

۶-۲ امانت داری

امانت داری حیات علمی و تحقیقی یک جامعه را تشکیل می دهد . هر نویسنده ای اخلاقاً موظف است که **منبع هر مطلبی** را که نقل می کند حتی اگر نقل به معنا باشد دقیقاً ذکر نماید.

۲-۷ حقیقت جویی در پژوهش

وظیفه اخلاقی یک پژوهش گر **حقیقت** **طلبی** است. پژوهش گر باید همه تلاش خود را صرف **کشف حقیقت** نماید و هرگز از مشکلاتی که ممکن است دیگران برای او پیش آورند، **نهراسد**.

۸-۲ نشاط در تحقیق

نشاط محقق در کار خود از مسائل مهم است. یک محقق توانا کسی است که **با شوق و ذوق و نشاط** در پی حل مسئله باشد و هرگز **خستگی و کسالت** به خود راه ندهد. و این تنها در صورتی ممکن است که به **تواناییهای خود** توجه کند.

۹-۲ پژوهش گروهی

پژوهش فردی هر چند مفید و
ارزنده است اما باید دانست که
اتقان و استحکام **پژوهش گروهی**
به مراتب بیشتر از پژوهش
فردی است.

۳۔ آسیب شناسی اخلاقی پژوهش

۳-۱ شهرت زدگی

یک پژوهشگر اخلاقا مجاز نیست
که یک رأی را به صرف کثرت
طرفداران آن یا شهرت زیاد آن
بپذیرد؛ یا به عنوان مبنایی برای
تحقیقاتش قرار دهد.

۳-۲ شتاب زندگی

کمترین آفت شتاب زندگی
این است که مانع درک
صحیح موضوع می شود.

۴-۳ اتحال

از آفات بزرگ اخلاقی پژوهش
سرقت ادبی یا اتحال است. معنا و
مصادق دیگر اتحال این است که:
نویسنده، به منظور درست جلوه
دادن سخن و مدعای خود، افراد
نامدار و ذی نفوذ علمی یا تاریخی را
مدافع نظریه خود نشان دهد که
این، عملی غیر اخلاقی است.

وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى

پایان فصل دوم